

Nástrahy zrychleného povolování OZE

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D., právnička

Mgr. David Zahumenský, advokát

2025

O AUTORECH

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D.

Od skončení studia práv v roce 2006 se věnuje právu životního prostředí, se zaměřením na územní plánování a územní rozvoj. V roce 2014 obhájila dizertační práci na téma účasti veřejnosti v územním plánování a ukončila tak doktorské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Více než 10 let externě působila na Fakultě sociálních studií MU, kde se věnovala výuce práva životního prostředí. Obcím pomáhá v rámci projektu Investor za humny dát územní plány do pořádku, aby obstály při soudních sporech a pomáhaly samosprávám skutečně dobře fungovat.

Mgr. David Zahumenský

Je advokát. Zaměřuje se na ústavní právo, správní právo a územní rozvoj. Poskytuje právní poradenství obcím, zejména v souvislosti s realizací stavebních projektů na jejich území a změnami územního plánu. Již řadu let se věnuje problematice smluv obcí s investory a na toto téma publikuje články a odborné knihy. Vystudoval Právnickou fakultu na Masarykově univerzitě v Brně, kde několik let externě vyučoval na Katedře ústavního práva a politologie.

NAŠE ODBORNÉ PUBLIKACE

- Obec u soudu s územním plánem. 30 případů z judikatury
- Obec a investor nad územním plánem. Změny regulace, náhrady za zmařené investice a veřejná infrastruktura
- Smlouvy o rozvoji území obcí. Když je investor za humny
- Územní plány před Nejvyšším správním soudem se zaměřením na otázky aktivní legitimace
- Stavební zákon (183/2006 Sb.). Praktický komentář
- Změna klimatu v územním plánování – Jak (nejen) CO2 omezí vlastnická práva
- Novinka: Plánovací smlouvy (zatím píšeme)

Vše vyšlo ve Wolters Kluwer.

ÚVOD

Od 1. 8. 2025 je účinný zákon č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie (ZOZE), který reaguje na aktuální politickou poptávku po umístování obnovitelných zdrojů energie všude tam, kde je to jen trošku možné, ať už si to obce a místní obyvatelé přejí nebo ne. „Díky“ ZOZE bude povolování obnovitelných zdrojů energie (OZE) o dost snazší a dojde k významnému zásahu do práva na samosprávu.

Vedle toho budou také občané ochuzeni o právo rozhodovat o územním rozvoji v referendu. Všechno podstatné se totiž vyřeší na vyšší úrovni, a to krajské nebo dokonce celorepublikové. Na obecní zastupitelstva zůstanou jen „ohlodané kosti“. Samosprávy totiž budou muset strpět OZE i v lokalitách, které by místní možná chtěli využít jinak než pro soláry nebo větrníky.

Jediná cesta, jak se povolování OZE pokusit bránit, spočívá v účasti na přípravě územně plánovací dokumentace, a to na úrovni celé ČR, kde jde o územní rozvojový plán (ÚRP), a na úrovni krajů, kde budou tzv. akcelerační zóny pro urychlení výstavby OZE vymezovány v zásadách územního rozvoje (ZÚR).

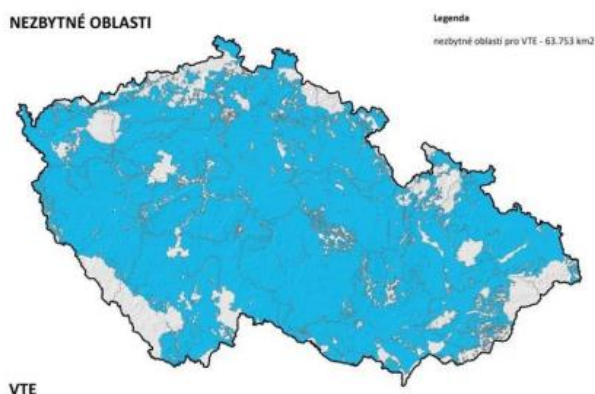
V této publikaci se o nových postupech při povolování obnovitelných zdrojů dozvíte více. Cílem textu není bránit umístování OZE, ale to, aby se větrné i solární elektrárny (nebo malé vodní elektrárny) povolovaly s rozumem a s respektem k obcím, městům a jejich občanům.

1. Základní rysy právní úpravy

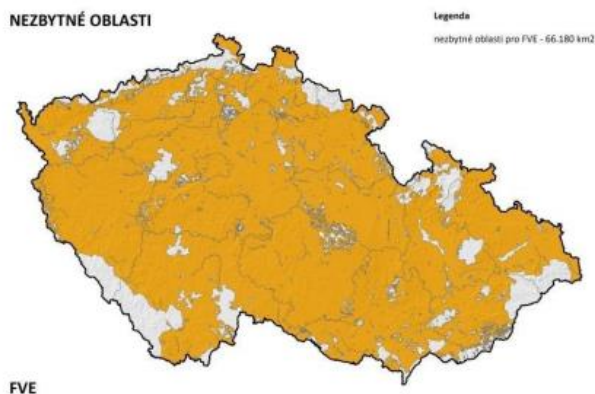
Nezbytná oblast

Podle ZOZE bude úkolem vlády vymezit v Politice územního rozvoje (PÚR) tzv. nezbytné oblasti, a to s ohledem na potenciál pro výrobu energie z obnovitelného zdroje energie v rozsahu významném pro splnění vnitrostátních příspěvků České republiky k celkovému cíli Evropské unie v oblasti obnovitelných zdrojů energie stanovených Vnitrostátním plánem České republiky v oblasti energetiky a klimatu. Lze očekávat, že do nezbytné oblasti bude až na několik výjimek zahrnuto prakticky celé území ČR.

V návrhu [metodiky výběru oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie](#) je použit tento obrázek:

Obrázek 1 Podklad pro vymezení nezbytných oblastí pro výrobu elektřiny z energie větru

Obrázek 2 Podklad pro vymezení nezbytných oblastí pro výrobu elektřiny z energie slunečního záření

Akcelerační oblasti

Na vymezení nezbytných oblastí navazuje vymezení akceleračních oblastí. V ZOZE se v § 4 odst. 1 uvádí: „Akcelerační oblast se vymezuje v nezbytné oblasti vymezené pro využití stejného druhu obnovitelného zdroje energie. Akcelerační oblast nelze vymezit na území evropsky významné lokality, ptačí oblasti a zvláště chráněného území a na území, které stanoví vláda nařízením s ohledem na

ochranu životního prostředí, státní památkovou péči, obranu a bezpečnost státu, lázeňství, letectví nebo veřejnou meteorologickou službu.“

V ZOZE jsou sice stanoveny určité podmínky pro vymezení akceleračních oblastí, ale tyto jsou velice vágní a s vhodnou argumentací nemusí být vůbec respektovány. Konkrétně platí, že:

- Akcelerační oblast má být vymežována tak, aby záměry pro využití obnovitelného zdroje energie, pro který je tato oblast vymežována, neměly s ohledem na limity využití území významný dopad zejména na životní prostředí a zájmy obrany a bezpečnosti státu.
- Při vymežování akcelerační oblasti se mají upřednostnit umělé a zastavěné plochy, jako jsou dopravní infrastruktura a její blízké okolí, parkoviště, zemědělské stavby a stavby pro průmysl včetně nádví, skládky, území narušená povrchovou těžbou, kde ještě nebyla zahájena rekultivace, umělé vodní útvary, případně objekty technické vodohospodářské infrastruktury, a dále znehodnocená půda, kterou nelze využívat pro zemědělství.

Územní plány budou bezmocné

Pro obce a jejich obyvatele je důležitý § 5 ZOZE, ze kterého plyne, že akcelerační oblast se vymezuje jako plocha nebo koridor v územním rozvojovém plánu (ÚRP), zásadách územního rozvoje (ZÚR) nebo územním plánu. Ve skutečnosti samozřejmě budou akcelerační oblasti primárně vymezeny v územně plánovací dokumentaci nadřazené územnímu plánu. Obce proto nebudou mít žádný vliv na to, jestli na jejich území bude nebo nebude akcelerační oblast, budou ji muset pouze strpět a „překreslit“ do svých územních plánů.

Toto výrazné omezení práva na samosprávu potvrzuje i § 5 odst.2 ZOZE, který říká, že v územním plánu bude možné akcelerační oblast vymezenou v ÚRP a ZÚR zpřesnit jen tehdy, když to nadřízený orgán ve svém stanovisku k návrhu územního plánu nebo jeho změny nezakáže.

Z uvedeného plyne, že se obce i občané a jejich spolky musí zajímat o ÚRP a o ZÚR, jinak už s vymezením akcelerační oblasti vůbec nic nesvedou a následně se jim bude velmi obtížně bojovat i s povolováním OZE. Význam totiž nebude mít ani místní referendum – obce nemohou jednat v rozporu s nadřazenou územně plánovací dokumentací.

2. Územní opatření

Obecně k územnímu opatření

Z § 6 odst. 1 ZOZE vyplývá, že se pro každou akcelerační oblast vymezenou v územně plánovací dokumentaci (ÚPD) vydává územní opatření o podmínkách a zmírňujících opatřeních. Toto opatření se ale vydává jen jednou, a to k té ÚPD, která akcelerační oblast vymezila jako první. Platí, že územní opatření vydané třeba k zásadám územního rozvoje (ZÚR) je závazné pro územní plány obcí.

Obsah územního opatření

Územní opatření podle § 7 ZOZE obsahuje:

- určení druhu nebo druhů obnovitelných zdrojů energie, pro které se akcelerační oblast vymezuje (to je převzaté z příslušné územně plánovací dokumentace);
- podmínky a zmírňující opatření pro povolení, provedení nebo užívání záměrů.

Součástí územního opatření je výkres s vyznačením území, kterého se územní opatření týká, v měřítku katastrální mapy nebo v měřítku 1: 5 000 nebo 1: 10 000.

Územní opatření musí mít i odůvodnění (má totiž formu opatření obecné povahy).

Kdo územní opatření pořizuje a kdo jej vydává

Podle § 9 odst. 1 ZOZE je pořizovatelem územního opatření stejný subjekt, který pořizuje ÚPD, jíž se vymezuje nebo byla vymezena akcelerační oblast.

K územnímu opatření se vyjadřují dotčené orgány, které se vyjadřují k ÚPD, skrze kterou byla akcelerační oblast vymezena.

Územní opatření schvaluje a vydává orgán příslušný k vydání územně plánovací dokumentace, kterou se vymezuje nebo byla vymezena akcelerační oblast, v naprosté většině půjde buď o vládu (pro územní rozvojový plán) nebo o zastupitelstvo kraje (pro zásady územního rozvoje). Zastupitelstva obcí budou mít jen omezené možnosti, protože významné akcelerační oblasti budou vymezeny už v nadřazené ÚPD.

3. Společné pořizování územního opatření a územně plánovací dokumentace

Z § 10 odst. 1 plyne, že požadavek na vymezení akcelerační oblasti může být součástí návrhu zadání územního rozvojového plánu, zásad územního rozvoje nebo územního plánu.

V takovém případě je úkolem příslušného úřadu (příslušný úřad) podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (ZEIA) stanovit podrobnější požadavky v souladu s § 10i ZEIA.

K návrhu územně plánovací dokumentace obsahující požadavek na vymezení akcelerační oblasti zajistí pořizovatel:

- zpracování návrhu územního opatření pro každou akcelerační oblast a
- vyhodnocení vlivů, které společně vyhodnotí jak obsah územně plánovací dokumentace, tak obsah souvisejících územních opatření.

Z uvedeného tedy plyne, že se pořizují dva návrhy – návrh ÚPD a návrh územního opatření. Vyhodnocení se ale provádí jen jedno, vyhodnocují se obě opatření dohromady.

Návrh územního opatření

Návrh územního opatření bude připravovat projektant, který je oprávněn zpracovat územně plánovací dokumentaci společně s osobami s autorizací podle ZEAI a § 45j zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZoPK). Úkolem těchto speciálně autorizovaných osob je navrhnout podmínky a zmírňující opatření. Náležitosti posouzení akcelerační oblasti ve vztahu k výskytu volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a přírodních stanovišť, které je podkladem pro návrh územního opatření pro akcelerační oblast, má stanovit Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

ZOZE pak v § 11 odst. 2 říká, že součástí návrhu územního opatření jsou také podmínky navržené za účelem vyloučení nepříznivých dopadů záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti na životní prostředí a veřejné zdraví.

Pokud není možné tyto dopady vyloučit, pak jsou součástí územního opatření podmínky a zmírňující opatření navržené za účelem jejich zmírnění, včetně podmínek a zmírňujících opatření, jejichž účelem je vyloučení nebo podstatné omezení nepříznivých dopadů těchto záměrů s ohledem na zákazy stanovené v zákoně o ochraně přírody a krajiny k ochraně volně žijících ptáků a zvláště chráněných druhů živočichů a s ohledem na cíle ochrany povrchových vod podle vodního zákona.

Právě tato část územního opatření (a její odůvodnění) bude klíčová. Lze očekávat, že právě sem bude směřovat nejvíc připomínek a námitek a také o tuto část územního opatření se povede nejvíce soudních sporů.

Projednání územního opatření

Návrh územního opatření se zveřejňuje společně s návrhem územně plánovací dokumentace, kterou se vymezuje příslušná akcelerační oblast (§ 11 odst. 5 ZOZE). Návrh územního opatření pak pořizovatel projedná na společném jednání a na veřejném projednání spolu s návrhem územně plánovací dokumentace, se kterou se územní opatření společně pořizuje.

Na projednání návrhu územního opatření se používají obdobně ustanovení stavebního zákona o projednání návrhu ÚPD (§ 94 – 98 a 101 – 103).

Obdobně se zřejmě postupuje i při vydávání územního opatření, ač to ZOZE neříká.

Pokud by se stalo, že by vláda či zastupitelstvo chtěli vydat ÚPD (návrh schválí), ale ne územní opatření (návrh zamítne), musí být rozhodnuto o tom, že se:

- schvaluje pořízení územního opatření pro tuto akcelerační oblast samostatným postupem, nebo
- uplatňuje vlastní podnět k pořízení změny územně plánovací dokumentace, kterou z ní bude tato akcelerační oblast vypuštěna.

Stanovisko krajského úřadu

Ustanovení § 13 ZOZE je skutečně zapeklitým právním dílem. Dost těžko se z něj extrahuje, k čemu se vztahuje a co jím chtěl autor vůbec říct.

Z § 13 ZOZE zřejmě plyne, že krajský úřad jako orgán, který by byl jinak příslušný k vydání jednotného enviromentálního stanoviska k záměru pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti (dále jen „příslušný orgán“), uplatňuje k návrhu územního opatření speciální stanovisko jakožto dotčený orgán.

V § 13 odst. 2 ZOZE se uvádí, že souhlasné stanovisko krajského úřadu stanoví podmínky a zmírňující opatření navržené za účelem zajištění souladu záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti s požadavky stanovenými v § 11 odst. 2 ve vztahu k ochraně volně žijících ptáků a zvláště chráněných druhů živočichů.

Dále v tomto stanovisku krajský úřad udělí:

- souhlas se zásahem do významného krajinného prvku podle § 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZoPK),
- povolení k odchylnému postupu při ochraně volně žijících ptáků podle § 5b odst. 1 ZoPK,
- výjimku ze zákazu ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně podle § 10 odst. 2 ZoPK,
- souhlas k činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz podle § 12 odst. 2 ZoPK,
- udělí výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 56 ZoPK,
- souhlas s dotčením zájmů chráněných zákonem č. 289/1995 Sb., lesním zákonem podle § 14 odst. 2 lesního zákona.

Pokud bude třeba pro realizaci záměru OZE odejmout půdu ze zemědělského půdního fondu, pak ve stanovisku krajský úřad také navrhne podmínky, při jejichž splnění lze vyhovět žádosti o jejich vydání.

Stanovisko vodoprávního úřadu

Krajský úřad také uplatňuje k návrhu územního opatření stanovisko jako vodoprávní úřad příslušný k vydání rozhodnutí o výjimce podle § 23a odst. 8 zákona č. 254/2001 Sb., vodního zákona (vodní zákon) z hlediska případného zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo stavu útvaru podzemní vody či znemožnění dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo dobrého stavu útvaru podzemní vody.

Pokud má dojít realizaci záměru OZE ke zhoršení stavu vod, pak jsou součástí stanoviska vodoprávního úřadu také návrh podmínek a zmírňujících opatření, jejichž účelem je předejít tomuto zhoršení nebo znemožnění.

Negativní dopady popsaného řešení

Podle § 25 odst. 1 ZOZE je územní opatření je závazné pro vyjádření, závazné stanovisko nebo rozhodnutí vydávaná pro záměr pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti. Je tedy závazné i pro vydání jednotného environmentálního stanoviska (JES). V důsledku toho už bude vydání JES pro konkrétní záměr více méně formální záležitostí.

Velmi důležité je, že podle § 30 odst. 1 ZOZE se správní úkony uvedené v § 13 odst. 2 se pro záměr pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti vydávají, pouze je-li s ohledem na skutečnosti podle § 3 odst. 1 nebo 2 stavebního zákona nutné stanovit další podmínky a zmírňující opatření. V podstatě se tedy už nebude nic řešit a vše klíčové bude obsaženo ve stanovisku krajského úřadu k návrhu územního opatření.

Stejně tak se nebude pro záměr OZE vydávat výjimka dle § 23a odst. 8 vodního zákona.

4. Samostatný postup pořizování územního opatření

Kdy se pořizuje územní opatření samostatně

Vedle toho, že se pořízení územního opatření o akcelerační oblasti spojí s pořízením ÚPD bude možné pořizovat územní opatření i samostatně. Z § 15 ZOZE plyne, že k tomu dojde v situaci, kdy bude zrušeno územní opatření nebo jeho část v přezkumném řízení nebo v řízení před soudem. Samostatný postup není přípustný tehdy, když by rozhodnutím v přezkumném řízení nebo soudním rozhodnutím došlo současně také ke zrušení vymezení akcelerační oblasti v ÚPD.

K pořízení územního opatření samostatným postupem dojde také tehdy, když zastupitelé při společném pořizování ÚPD a územního opatření nakonec vydají jen ÚPD.

Postup samostatného pořízení

Ačkoliv to ze ZOZE neplyne úplně jasně, zřejmě se bude postupovat při samostatném pořizování územního opatření podle ustanovení 127 a násl. zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (stavební zákon), ve kterých je upraveno pořizování územních opatření. Ze záhadných a blíže nevysvětlených důvodů ZOZE vylučuje použití ustanovení týkajících se územního opatření o asanaci, která by se i bez toho používat logicky neměla.

Ze stejné nesrozumitelného důvodu je vyloučeno použití § 129 stavebního zákona, který upravuje udělování výjimek ze stavební uzávěry.

Z toho, jakým způsobem je řešen proces samostatného pořizování územního opatření, není zcela jasné, jak se vydává a zveřejňuje. Patrně se ale postupuje podle § 128 stavebního zákona.

Otázky neupravené stavebním zákonem budou, vzhledem k tomu, že jde o opatření obecné povahy, řešeny skrze pravidla obsažená v obecných ustanoveních zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Stanoviska dalších orgánů

Pokud se bude územní opatření pořizovat samostatně, je úkolem pořizovatel oznámit příslušnému úřadu (EIA) a současně orgánu ochrany přírody, že bude pořízeno územní opatření samostatným postupem. Pořizovatel také musí označit akcelerační oblast, pro kterou má být toto územní opatření pořízeno.

Orgán ochrany přírody a příslušný úřad mají za úkol dodat pořizovateli svoje stanoviska týkající se toho, zda:

- může mít územní opatření samostatně nebo ve spojení s jinými koncepcemi nebo záměry významný vliv na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti;
- má být územní opatření posuzováno z hlediska vlivů na životní prostředí.

Také při samostatném posuzování bude třeba získat stanovisko krajského úřadu podle § 13 a 14 ZOZE, tedy stanovisko, které v podstatě nahrazuje jednotné environmentální stanovisko a stanovisko vodoprávního úřadu k § 23a odst. 8 vodního zákona

5. Kdy se územní opatření vůbec nepožizuje

Kdy se územní opatření nepožizuje

Podle § 22 ZOZE existují situace, kdy není třeba územní opatření vydávat. Jde o tyto případy:

- odborné posouzení akcelerační oblasti (podle § 11 odst. 3 ZOZE) vyloučí nepříznivé dopady záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie na volně žijící ptáky, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů a na přírodní stanoviště,
- provedení záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti nepovede ke zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo stavu útvaru podzemní vody nebo neznemožní dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo dobrého stavu útvaru podzemní vody,
- orgán ochrany přírody ve stanovisku vyloučí významný vliv záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti a
- odhad instalovaného výkonu záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie umístitelných v akcelerační oblasti nedosahuje příslušné limitní hodnoty podle přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

Jak se postupuje

Požizovatel musí podle § 23 ZOZE k návrhu zadání územního plánu zajistit vyhodnocení vlivů. Je také potřeba, aby krajský úřad vydal speciální stanoviska k návrhu územního plánu podle § 13 a 14 ZOZE.

Pokud se územní opatření nepožizuje, znamená to, že akcelerační oblast tedy bude vymezena jen v územním plánu. Součástí odůvodnění územního plánu, ve kterém je vymezována akcelerační oblast bez územního opatření, jsou informace o rozloze akcelerační oblasti a odhad instalovaného výkonu záměrů pro využití obnovitelného zdroje energie umístitelných v akcelerační oblasti.

6. Přezkum územních opatření

Pozbytí účinnosti územního opatření

Podle § 21 ZOZE platí, že územní opatření pozbývá účinnosti dnem vydání nové územně plánovací dokumentace nebo nového územního opatření. Územní opatření dále pozbývá účinnosti dnem zrušení vymezení akcelerační oblasti, pro jejíž území bylo vydáno.

Přezkum územního opatření

Protože je územní opatření klasickým opatřením obecné povahy, platí pro jeho správní a soudní přezkum v podstatě standardní pravidla jako pro každé jiné opatření obecné povahy. I když je vymezení akceleračních oblastí upraveno ZOZE, patrně jde o územní opatření podle stavebního zákona. To dovozujeme z § 311 odst. 3 stavebního zákona, kde se uvádí, že územní opatření vydané vládou nelze přezkoumat v přezkumném řízení podle správního řádu, přičemž tuto část daného ustanovení zavedl do stavebního zákona právě ZOZE. U těchto územních opatření tedy bude možný jen soudní přezkum.

Soudní přezkum všech územních opatření, tedy i těch vydaných vládou, budou provádět krajské správní soudy, protože výjimka uvedená v § 310 stavebního zákona, podle které o územním rozvojovém plánu rozhoduje Nejvyšší správní soud, se vztahuje právě jen na územní rozvojový plán a nikoliv na územní opatření vydané vládou.

Kdo může „žalovat“

Podle našeho názoru bude aktivní legitimace k podání návrhu na zrušení územního opatření podobná aktivní legitimaci k návrhu na zrušení územně plánovací dokumentace. „Žalovat“ tak bude především:

- obec,
- dotčený vlastník,
- spolek.

7. Přechodná ustanovení k akceleračním oblastem

Nezbytné oblasti

V § 37 odst. 1 se píše: „*Nezbytné oblasti vymezené jako oblasti se specifickými hodnotami celostátního významu v politice územního rozvoje přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považují za nezbytné oblasti podle tohoto zákona.*“

Akcelerační oblasti v platné ÚPD

Podle § 37 odst. 2 ZOZE platí, že plocha nebo koridor určená pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů vymezená v územním plánu, zásadách územního rozvoje nebo územním rozvojovém plánu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považuje za akcelerační oblast ode dne vydání územního opatření podle tohoto zákona pro tuto oblast.

Podmínkou pro to, aby se mohlo jednat o akcelerační oblast je, že nejde o území evropsky významné lokality, ptačí oblasti a zvláště chráněného území a na území, které stanoví vláda nařízením s ohledem na ochranu životního prostředí, státní památkovou péči, obranu a bezpečnost státu, lázeňství, letectví nebo veřejnou meteorologickou službu.

Akcelerační oblasti v připravované ÚPD

Z § 37 odst. 3 plyne, že pokud bylo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona schváleno zadání územního plánu, zásad územního rozvoje nebo územního rozvojového plánu nebo zadání jejich změny a toto zadání obsahovalo požadavek na vymezení plochy nebo koridoru určené pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, považuje se tato plocha nebo koridor za akcelerační oblast ode dne vydání územního opatření podle tohoto zákona pro tuto oblast.

Podmínkou pro to, aby se mohlo jednat o akcelerační oblast je, že nejde o území evropsky významné lokality, ptačí oblasti a zvláště chráněného území a na území, které stanoví vláda nařízením s ohledem na ochranu životního prostředí, státní památkovou péči, obranu a bezpečnost státu, lázeňství, letectví nebo veřejnou meteorologickou službu.

8. Povolování záměru OZE v akcelerační oblasti

Závaznost územního opatření

Záměr OZE musí být logicky v souladu s územní opatření o podmínkách a zmírňujících opatřeních (tedy územní opatření o akcelerační oblasti). Z § 25 odst. 1 ZOZE pak plyne, že územní opatření je závazné pro vyjádření, závazné stanovisko nebo rozhodnutí vydávaná pro záměr pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti. Z uvedeného je zřejmé, že územní opatření je pro rozhodování o záměrech klíčové.

Jednotné environmentální stanovisko

Pro záměr OZE povolovaný v akcelerační oblasti je třeba získat jednotné environmentální stanovisko (JES) podle zákona č. 148/2023 Sb., o jednotném environmentálním stanovisku (ZJES). Součástí jednotného environmentálního stanoviska pro záměr pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti je posouzení souladu tohoto záměru s podmínkami a zmírňujícími opatřeními z oblasti ochrany životního prostředí stanovenými v územním opatření nebo v územním plánu

Také pro vydání JES je územní opatření závazné. Pouze pokud by bylo vysoce pravděpodobné, že v akcelerační oblasti došlo v době od vydání územního opatření nebo územního plánu (pokud je akcelerační oblast vymezena jen v ÚP) k podstatné změně okolností, a může-li tato změna okolností vést k závažnému zásahu, který by se mohl dotknout zájmů chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZoPK), může krajský úřad požadovat nové hodnocení podle § 67 ZoPK. Poněkud tristní je, že na to, aby požadoval toto hodnocení, má krajský úřad jen 10 dní od podání bezvadné žádosti, jinak nové hodnocení žádat nelze. Vzhledem k tomu, že svůj požadavek musí úředníci ještě odůvodnit lze předpokládat, že se to prakticky dít nebude.

Posouzení vlivů OZE se bude dít jen výjimečně

Druhou poněkud bizarní skutečností (vzhledem k negativním dopadům) je fakt, že se záměry OZE nebudou ve většině případů ani posuzovat v procesu EIA. Posuzovat se budou jen záměry:

- které mohou významnými vlivy přesáhnout hranice ČR,
- u kterých je s ohledem na ekologickou citlivost území, v němž se nachází, vysoce pravděpodobné, že povedou k významným nepříznivým vlivům na životní prostředí nebo veřejné zdraví, které nebyly zjištěny při pořizování územního opatření a které nelze vyloučit dodatečnými podmínkami a zmírňujícími opatřeními.

Pokud orgán nestihne rozhodnout o tom, že má záměr OZE podléhat posouzení vlivů do 45 dnů od podání bezvadné žádosti, posouzení vlivů se provádět nebude. Rozhodnutí příslušného orgánu o tom, že záměr pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti podléhá posouzení vlivů záměru na životní prostředí, je prvním úkonem v řízení.

Rozhodne-li příslušný orgán o tom, že záměr pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti podléhá posouzení vlivů záměru na životní prostředí, vydá závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí současně jako jednotné environmentální stanovisko.

Lhůta pro vydání rozhodnutí

Podle § 31 ZOZE musí stavební úřad rozhodnout o žádosti o povolení záměru pro využití obnovitelného zdroje energie v akcelerační oblasti do 60 dnů ode dne zahájení řízení.

9. Povolování záměrů mimo akcelerační oblast

Zabíjení ptáků

Jedním z problémů větrných elektráren je zabíjení volně žijících ptáků. ZOZE si je toho vědom a zavádí nová pravidla pro usnadnění výstavby OZE na úkor ptactva. Obecně platí, že volně žijící ptáci jsou poměrně přísně chráněni. Z této ochrany může orgán ochrany přírody povolit za určitých okolností výjimky v souladu s § 5b zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZOPK).

Obnovitelné zdroje však mají před ptáky přednost, a proto ZOZE v § 32 odst. 1 říká, že stanovení odchylného postupu podle § 5b ZOPK ve vztahu k usmrcování nebo vyrušování volně žijících ptáků při výstavbě a provozu záměru pro využití obnovitelného zdroje energie se nevydává, pokud

- jde o záměr pro využití obnovitelného zdroje energie nacházející se mimo akcelerační oblast,
- žadatel navrhne podmínky a zmírňující opatření, které zajistí, že nebude docházet k usmrcování nebo vyrušování těchto ptáků nebo k ničení jejich biotopů v míře, která by mohla vést k významnému poškození nebo zničení jejich místních populací.

Z uvedeného vyplývá, že pro povolení OZE postačí, pokud opatření navržené investorem záměru ještě nepovedou k úplnému zničení populace ptáků. Na reálnou ochranu ptáků se tedy v podstatě rezignuje.

Zvláště chránění živočichové

Protože OZE ohrožují i zvláště chráněné živočichy, bylo potřeba snížit i požadavky na jejich ochranu. V § 32 odst. 2 ZOZE se píše, že povolení výjimky podle § 56 ZOPK se ve vztahu k rušení, zraňování nebo usmrcování zvláště chráněných druhů živočichů při výstavbě a provozu záměru pro využití obnovitelného zdroje energie nacházejícího se mimo akcelerační oblast nevydává, pokud:

- jde o záměr pro využití obnovitelného zdroje energie nacházející se mimo akcelerační oblast,
- žadatel navrhne podmínky a zmírňující opatření, které zajistí, že nebude docházet k rušení, zraňování nebo usmrcování těchto zvláště chráněných druhů živočichů nebo k ničení jejich biotopů v míře, která by mohla vést k významnému poškození nebo zničení jejich místních populací.

I zde tedy dostává OZE poměrně brutálním způsobem přednost před zvláště chráněnými živočichy, ačkoliv je tento postup dost nepochopitelný.

10. Malé záměry jdou i bez povolení

Do 10 kW

V § 33 odst. 1 ZOZE se říká, že o záměru pro výrobu elektřiny energií slunečního záření s celkovým instalovaným výkonem do 100 kW musí být vydána příslušná rozhodnutí k povolení do 30 dnů ode dne podání bezvadné žádosti, jinak se považuje záměr za povolený i bez jinak potřebných správních aktů.

Osvědčení stačí

V případě, kdy došlo k takovému „fiktivnímu“ povolení záměru, musí být vydáno alespoň osvědčení. Osvědčení zveřejní příslušný správní orgán na své úřední desce nejméně po dobu 15 dnů a současně ho zašle nadřízenému správnímu orgánu a dotčeným orgánům.

Obrana proti osvědčení

Pokud nebyly splněny podmínky pro vydání „fiktivního“ rozhodnutí o povolení záměru, rozhodne nadřízený orgán (správnímu orgánu, který jinak měl vydat rozhodnutí) na základě žádosti účastníka řízení, že se záměr za povolený nepovažuje a že se věc vrací původnímu správnímu orgánu k novému projednání. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat ani uplatnit mimořádné opravné prostředky (přezkumné řízení a obnova řízení).

Tuto žádost k nadřízenému orgánu je možné podat do 30 dnů od zveřejnění osvědčení, čímž se asi myslí od doručení oznámení podle pravidel obsažených v zákon č. 2004 Sb., správní řád pro doručování skrze úřední desku.

Rozhodnutí v řízení o tom, že se záměr nepovažuje za povolený, vedeném z moci úřední nelze vydat po uplynutí 6 měsíců ode dne zveřejnění osvědčení.

11. Poplatky za větrné elektrárny

Zákon č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie přinesl možnost vybírat poplatky za větrné elektrárny. Mění se totiž [zákona o podporovaných zdrojích energie](#), do kterého se vkládají nová ustanovení o poplatku za výrobu elektřiny ve výrobně elektřiny využívající energii větru

Kdo platí, za co a kdy

Předmětem poplatku je elektřina vyrobená ve výrobně elektřiny využívající energii větru.

Poplatníkem je výrobce elektřiny provozující výrobnu elektřiny využívající energii větru.

Povinnost placení poplatku vzniká ke dni, ke kterému výrobci elektřiny vznikne podle [stavebního zákona](#) právo užívat nebo předčasně užívat výrobnu elektřiny nebo ke kterému byl povolen zkušební provoz výrobní elektřiny.

Výše poplatku

Základem poplatku je množství elektřiny vyrobené ve výrobně elektřiny využívající energii větru v MWh v kalendářním roce snížené o technologickou vlastní spotřebu elektřiny.

Sazba poplatku činí 50 Kč za MWh množství elektřiny tvořící základ poplatku.

Koeficient poplatku je stanoven ve výši 1. Obec, na jejímž katastrálním území se nachází nebo má uskutečnit záměr výstavby výrobní elektřiny využívající energii větru, může obecně závaznou vyhláškou snížit koeficient poplatku až na výši 0.

Poplatkové období je kalendářní rok.

Výše poplatku se vypočte jako součin množství elektřiny tvořící základ poplatku, sazby poplatku a koeficientu poplatku.

Sazba poplatku a výše koeficientu poplatku ve výši stanovené ke dni vzniku povinnosti placení poplatku zůstávají zachovány ve stejné výši po dobu provozování výrobní elektřiny.

Správce poplatku

Poněkud nelogicky se správa poplatku určuje takto: „*Správu poplatku vykonává obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu se nachází největší část instalovaného výkonu výrobní elektřiny. Pokud je takových obecních úřadů více, správcem poplatku je obecní úřad obce s rozšířenou působností, jejíž správní obvod je největší.*“

Každý si musí přebrat sám, zda je možné, aby bylo více obcí, v jejichž správním obvodu se bude nacházet **největší** část instalovaného výkonu výrobní elektřiny.

Výnos poplatku

Výnos z poplatku je z

- 98 % příjmem obce, na jejímž katastrálním území je výrobní elektřiny využívající energii větru umístěna,
- 2 % příjmem správce poplatku.

Pokud je výroba elektřiny umístěna na katastrálních územích více obcí, výnos z poplatku v části připadající obcím se rozdělí podle poměru instalovaného výkonu výrobních zdrojů umístěných na katastrálních územích obcí.

Poplatkové přiznání

Poplatníci budou muset zpracovávat poplatkové přiznání, a to o 2 měsíců po uplynutí poplatkového období a ve stejné lhůtě poplatek uhradit.

Závěr – myslete na plánovací smlouvy

Jak vidno, poplatky pro obce nebudou nijak zvlášť přínosné, nebudou ani dost vysoké. Proto jednoznačně obcím doporučujeme, aby s investory obnovitelných zdrojů uzavíraly, pokud to bude jen trochu možné, dobře sepsané plánovací smlouvy.

KONKAKTY

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D., právnička

Mgr. David Zahumenský, advokát

Telefon

+ 420 721 725 474

+ 420 608 719 535

E-mail

david@davidzahumensky.cz

zahumenska@investorzahumny.cz

Web

www.davidzahumensky.cz

www.investorzahumny.cz

Zdroj obrázků: Pixabay.com